

Presentació de l'obra
15.11.76

Aquest llibre VAGO DE TERCERA , de què han parlat, amb intel·ligència i coneixement de causa els dos crítics i bons amics, és alhora una crònica personal i un retaule social. L'he fet repensant els anys 40's i la meua vinguda a Barcelona, immigrat amb la família des de Lleida : el quadre d'una Barcelona derrotada, ocupada, aturada, viva però malferida, constitueix el retaule social de què parlava ; alhora, la meua experiència d'adolescent, estudiant observador, treballador després, en una etapa de la vida que és de formació , constitueixen, al llarg d'un procés d'aprenentatge, la crònica personal al·ludida.

Desembarcava a Barcelona el juny de 1940 des d'un vagó de tercera classe, avui desapareguts; i com que aviat aquella ínfima categoria vaig veure que podia aplicar-se a tot el país, no és estrany que la seva descripció, vista a través dels meus ulls, s'hagi batejat així, vagó de tercera.

El pare ens va dir : el pis us agradarà, és a General Mola, tocant a Pare Claret, allò és Gràcia. Des del balcó em va assenyalar les cases de la Travessera , visibles al capdamunt del Passeig : allí dins hi ha Gràcia. Es a dir, jo vivia a Gràcia però hi havia una altra Gràcia, la vila pròpiament dita, la dels carrers estrets i les incomparables places menudes que aviat coneixeria. Perquè quasi tot el primer any de residir a Barcelona em vaig dedicar a recórrer-la a peu, aprenent-me la quadrícula de l'Eixample, però també els carrers i carrerets de Gràcia, el meu barri. Tant més que el darrer curs de batxillerat el vaig fer a l'Institut Menéndez y Pelayo, de la Via Augusta, i cada dia havia de travessar virtualment tot el barri.

La Festa Major ens permetia de veure els carrers engarlan-
dats, però Anava, doncs a l'Institut més proper, Menéndez y Pelayo, que
llavors ignorava que havia estat Blanquerna, i solia passar més
o menys en diagonal per itineraris llargs o curts, segons el temps
que m'havia pres: Tordera, Siracusa, Rius i Tauler, Sant Domènec ;
Travessera -entrant al Mercat- Mz i Pelayo, Astúries, carrer Gran i
de vegades baixant fins al mercat de la Llibertat. ; Ramis, Puig-
martí, Mz Pelayo, Sta Àgueda, Carolines, Guillem Tell. Els dies de
festa, després d'estudiar, passejava fins a Escorial, Travessera de
Dalt, La Granja, Plaça del Nord, Providència, Plaça Rovira, Torrente
Flores... Fins al Guinardó, on pintava alguna aquarel·la de barraques
ques'estenien part damunt de l'Hospital de Sant Pau: un dels meus
alguna reduïda festeta als terrats, amb gran esglai i amoinament
relats juvenils, En Roc Drapaire, està inspirat en aquell ambient.
dels coloms, els mateixos que després havien de sortir a la novel·la

de la Rodoreda. Es parlava català a dojo. Gràcia era menestral.
I els carrers no només els recorria, en rutes diverses, sinó que me'ls
estudiava al mapa. Per alguna raó logística, s'agrupaven en
denominacions d'indrets catalans : Guillerries, Reus, Cardona, Igualada,
Tordera, Banyoles, o més allunyats : Berna, Teruel... D'altres
es referien a noms il·lustres dins la cultura literària o d'arts
plàstiques : Goya, Mz de la Rosa, Milà i Fontanals, Madrazo, Pérez Gal-
dós, Ramon y Cajal... o musicals: Sors, Mozart, Verdi, i d'aquí cap
a la bellesa fitozoològica, Camèlies, del Cisne, o glíptica: De la
Perla, Topaci. Noms de la política i de la ciència : Marc Antoni,
Lincoln, Copèrnic, Escipió, o més estranys o no assignables en un
principi, Diluvi, Herzegovino, ...de la Farigola, de les Tres Senyo-
res... No podien faltar-hi, en un poble de signe lliberal avançat,
els noms d'Abd' Terrades, del Progrés, de la Fraternitat, de la
Legalitat, però també, qui sap si lligat al de Diluvi, el de Peligro.
En tot cas, estaven ben repartits, potser des del carrer del
Repartidor.

Érem, però joves, i el futur un dia o altre, pensàvem, havia d'aclarir-se : ja he dit que el país era viu i els estudiants vam descobrir entre els companys aquells que avançant-se a nosaltres, donaven ja un testimoni, aviat esdevingu^t resistència, cultural.

Torno a Gràcia, perquè acabat el batxillerat, en incorporar-me a la Universitat, acompanyava cada mig dia un estimat condeixeble, el que seria editor Víctor Seix, a casa seva, que era al costat de l'església de Jesús de Gràcia : després tornava a recórrer la graella gracie^{nca}, ja fos des del c. de Jesús, ja per Bonavista, Llibertat, Monistrol, etc.

Així, doncs, no em desacostumava de córrer aquells carrers ... ni feta la llicencia^{tura}, perquè vaig començar a festejar, pràctica ent tot just acabada, amb una condeixeble que vaig descobrir que vivia ... a Gràcia. El pis era al carrer Gran, vora Lesseps, davant de Nil Fabra. Fins fa pocs anys encara era la nostra parada i fonda a Barcelona. Si voleu més precisions, ens vam casar als Josepets, i vam fer la festa - dinar fred i un xic de ballaruga - al pis de sobre del cine Roxy. Aquella noia m'acompanya avui, aquí.

Tanmateix, al llibre Gràcia hi apareix en dos capítols de forma ~~exclusiva~~ : la resta són aquelles vivències exposades, l'observació de la grisor però també dels colors del pintoresquisme d'un temps i d'un país. Sóc prou conegut com a narrador per a la gent jove, i menys en el meu vessant d'assagista, memorialista, ... Aquest és el meu cinquè llibre en aquest camp. Com a producte meu, li desitjo bona sort. I confio que, si el llegiu, sigui amb goig i profit.